

Recenze publikace**ZAŘÍZENÍ DĚTSKÝCH HŘIŠŤ – BEZPEČNOST NA EVROPSKÝCH HŘIŠTÍCH**

Komentované vydání ČSN EN 1176

Recenzi zpracoval Ing. Libor Dupal, ředitel Kabinetu pro standardizaci, o.p.s.

Červenec 2021

Autoři publikace

Agde, Beltzig, Danner, Richter, Settelmeier

Vydání

5. zcela přepracované vydání, 2018

Vydavatel českého překladu

Vydal ČAS 2021, ISBN 978-80-907243-2-7

Překlad k datu 20.10.2020

© Beuth Verlag GmbH, Berlin

© Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví

Zpracování recenze si vyžádalo několik zástupců zainteresovaných stran, kteří chtěli posoudit zejména vhodnost publikace právě pro různé zainteresované strany.

Shrnutí

Recenzent velmi oceňuje, že ÚNMZ/ČAS považují téma bezpečnosti dětských hřišť za prioritu, které je třeba věnovat zvláštní pozornost.

Oceňují ambicióznost projektu z hlediska autorského i vydavatelského (rozsah, přístup, forma zpracování).

Publikace může být velmi prospěšná zejména projektantům hřišť (včetně architektů), dodavatelům celků veřejných zařízení – dětských hřišť, a také inspektorům – kontrolorům dětských hřišť. Předpokládá se, že tito cíloví adresáti publikace si neustále doplňují nové a revidované normy pro výkon své profese, neboť každá publikace samozřejmě zastarává a zde je i jistý časový schodek již v okamžiku vydání.

Český vydavatel předjímá, že komentáře autorů německého vydání, týkající se právě německé praxe, budou inspirací pro rozvoj a vývoj našeho prostředí. Recenzent poukazuje na několik takových příkladů, mj. z oblasti komunikace při identifikaci podezření na nebezpečné prvky v provozu., kde by „zhmotnění“ takové inspirace, např. formou správné praxe, přivítal.

1. Úvody a předmluvy – vymezení publikace

V úvodu příručky se jménem překladatelů uvádí, že důvodem k vydání je, že podobná příručka na českém trhu dlouho chyběla.

Vyjádření recenzenta:

S tímto nelze zcela souhlasit: Sdružení českých spotřebitelů (SČS), obvykle s odbornou spoluprací s Kabinetem pro standardizaci a dalšími partnery v minulosti, a to i velmi nedávné, vydalo celou řadu publikací, rozsáhlejších i subtilních, které se zabývaly problematikou bezpečného provozu dětských hřišť a sportovišť, vždy důsledně na základě dodržování evropských norem (ČSN EN). Některé byly vydávány s podporou ÚNMZ anebo ČAS, popřípadě Rady kvality ČR aj.. (viz <https://www.overenehriste.cz/dokumenty/nase-publikace.php>). To samozřejmě nepovažuji za důvod, proč by neměly být vydávány publikace další, jen by čtenář měl být korektně informován.

Předmětná publikace je totiž pojata velmi ambiciózně, s rozsáhlými citacemi celých částí a pasáží norem, a s rozsáhlou obrazovou dokumentací, opět jak převzatých vyobrazení z norem, tak originálně vytvořených. (V takovém rozsahu si SČS a Kabinet nemohly z důvodu omezených prostředků na zpracování nikdy dovolit; již proto, že vlastní šíření tiskovin bylo pak zdarma, včetně přímé dostupnosti e-verzí na webu.) Ve smyslu popsaného rozsahu je vydání této obširné tiskoviny nesporným přínosem.

Vydavatel (ČAS) pak ve svém úvodu sděluje, že cílovými skupinami pro vydání publikace jsou všichni, kteří se podílejí na plánování a bezpečném provozu dětských hřišť v ČR s tím, že upraveny pro české prostředí jsou pouze úvodní pasáže a další text překladu zůstal nezměněn. Publikace tak na řadě míst obsahuje odkazy a příklady z praxe v německém prostředí. Vydavatel je ale přesvědčen, že i pasáže, které nemusejí být ve shodě s tuzemskou praxí, mohou čtenáře obohatit a být pro něj inspirativní.

Vyjádření recenzenta:

Recenzent si v Agentuře ověřil, že prioritními cílovými skupinami jsou projektanti a dodavatelé dětských hřišť. V publikaci samé jsou správně připomenuti i inspektoři. V tomto spektru zaměření považuji vydání publikace za nesporný přínos. V případě těchto oborů je dokonalá znalost norem nezbytným východiskem pro řádný výkon jejich profese, povinností je doplňování si nových a revidovaných norem, a jakékoliv další související informace jsou dalším přínosem.

V případě provozovatelů veřejných zařízení je situace jiná. Provozovatelé si svá zařízení nevyměřují, případné montážní závady nezjišťují. Postupují dle návodu výrobce a kontrolují stav hřiště pouze v rámci běžných a provozních kontrol. K tomu jim napomáhají metodiky SZÚ a MŠMT, a příručky a správné praxe vydané např. SČS. U provozovatele proto nelze ani předpokládat, a z praktických důvodů ani vyžadovat, podrobnou znalost předmětných norem.

V Předmluvě (němečtí) autoři informují o dlouhé historii vydávání této publikace v řadě vydání. Předmětná publikace, v 5. vydání, měla věcnou uzávěrku v r. 2017. České vydání (2021) tedy vychází se 4-letým zpožděním.

Vyjádření recenzenta:

Vzhledem k zaměření publikace na výše zmíněné cílové skupiny toto není zásadní problém. Věc je přesněji komentována níže.

2. Věcná část

K obsahové části se zde budu vyjadřovat jen omezeně. Odborná stránka publikace je nezpochybnitelná a případné připomínky či pochybnosti se vztahují obvykle k těm naznačeným již v části 1 tohoto rozboru.

Aktuálnost informací a komentovaných norem

Jak uvedeno, německé vydání (2018) mělo věcnou uzávěrku v r. 2017, české vydání (2021) bylo přeloženo v r. 2020.

Vyjádření recenzenta:

Část Právní rámec je zpracována pro české prostředí a dává tak stručný, ale přesný výčet související legislativy. Bohužel je zde odkaz na „staré“ Metodické doporučení SZÚ, z r. 2007; v r. 2020 vydal Ústav nové - Metodické doporučení k zajištění a zvýšení ochrany zdraví a bezpečnosti dětí a mládeže – SPRÁVNÁ PRAXE BEZPEČNÉHO PROVOZU VEŘEJNÝCH ZAŘÍZENÍ PRO HRY A SPORT DĚTÍ A MLÁDEŽE (dětských hřišť, sportovišť, tělocvičen apod.) (č.j. SZÚ/ 06868/2020) (<https://www.overenehriste.cz/dokumenty/odpovednost-za-provoz.php>).

Jako jistý problém lze vnímat uzávěrku německé matrice, která spadá do roku 2017.

Od roku 2017 byly vydány následující EN, které tedy nejsou v publikaci podchyceny buď vůbec, anebo v zastaralých vydáních.

ČSN EN 1176-1 ed.2:2018	Zařízení a povrch dětského hřiště – Obecné a bezpečnostní požadavky a zkušební metody
ČSN EN 1176-2 ed.2:2018	Zařízení a povrch dětského hřiště – Další specifické bezpečnostní požadavky a zkušební metody pro houpačky
ČSN EN 1176-3 ed.2:2018	Zařízení a povrch dětského hřiště – Další specifické bezpečnostní požadavky a zkušební metody pro skluzavky
ČSN EN 1176-4 ed.2:2019	Zařízení a povrch dětského hřiště – Další specifické bezpečnostní požadavky a zkušební metody pro lanovky
ČSN EN 1176-5:2019	Zařízení a povrch dětského hřiště – Část 5: Další specifické bezpečnostní požadavky a zkušební metody pro kolotoče
ČSN EN 1176-6 ed.2:2018	Zařízení a povrch dětského hřiště – Další specifické bezpečnostní požadavky a zkušební metody pro kolébačky
ČSN EN 1176-7:2020	Zařízení a povrch dětského hřiště – Část 7: Pokyny pro zřizování, kontrolu, údržbu a provoz

V rámci některých částí normy ČSN EN 1176 (např. 1) jsou uvedeny seznamy souvisejících či odkazovaných norem, souhrnně pak v příloze 1 publikace. Takové seznamy jsou obvykle indikativní, nicméně by možná mohly být doplněny následující normy:

ČSN EN 14960-1: 2019	Nafukovací hrací zařízení – Bezpečnostní požadavky a metody zkoušení
ČSN EN 14960-2: 2019	Nafukovací hrací zařízení – Další bezpečnostní požadavky na nafukovací skákací polštáře určené k trvalé instalaci
ČSN EN 15567-1:2016	Sportovní a rekreační zařízení – Lanové dráhy – Část 1: Konstrukční a bezpečnostní požadavky
ČSN EN 15567-2:2016	Sportovní a rekreační zařízení – Lanové dráhy – Část 2: Požadavky na provoz
TNI CEN/TR 16467:2014	Vybavení hřišť přístupné pro všechny děti
ČSN EN 16579: 2018	Zařízení dětského hřiště – Pevné a přenosné branky – Funkčnost, bezpečnostní požadavky a zkušební metody

Jak již předznamenáno, vzhledem k zaměření publikace na projekci, dodání a inspekci (kontrolu) toto nevnímá recenzent jako zásadní problém. Výkon těchto profesí je bezvýhradně založen na dokonalé znalosti norem, které si jejich pracovníci musí pravidelně doplňovat.

Kontroly / inspekce provozu

ČSN EN 1176-7 Zařízení a povrch dětského hřiště – Pokyny pro zřizování, kontrolu, údržbu a provoz, se zásadně dotýká provozu a jeho kontrol (inspekci); v komentované publikaci je tato problematika zmíněna příliš stručně a tedy poněkud okrajově. Provozovatel na základě informací prezentovaných v publikaci není dostatečně informován o zásadních požadavcích třístupňových kontrol. Je „zajímavé“, že v publikaci se hovoří se zde o dvojí kontrole (1. kontrola, 2. kontrola) což je matoucí, neboť to nekoresponduje s terminologií norem. Informace v publikaci uvedené se týkají spíše údržby, což je samozřejmě v pořádku, ale nevystihuje to zdaleka šíři povinností provozovatele.

Vyjádření recenzenta:

Terminologická nepřesnost je trochu překvapující (všichni samozřejmě vnímáme bezchybnou německou preciznost). Protože opakovaně zmiňují určení publikace na projekci, dodání a inspekci, je to podružné, stejně jako okrajový popis inspekci/kontrol, což je téma klíčové pro provozovatele veřejných zařízení. Stejně to je s informacemi o odpovědnosti za provoz herních prvků a dopadových ploch s odkazem na německou legislativu, což není v souladu s českou legislativou. Ohledně těchto aspektů si inspektoři zajistí informace jinde.

Na druhé straně, publikace ve výkladech obsahuje mnoho důležitých a cenných upozornění či komentářů. Ve vztahu k normě ČSN EN 1176-7 komentované v předchozím odstavci považují za příklad takového pozitivního upozornění poslední dva odstavce na str. 154, uvedené větičkou, že „Praxe ukázala, že část 7 získává nový význam tím, že se kontrola stává čím dál více pracovní profesí.“

Vyjádření recenzenta:

To, že „kontrola stává čím dál více pracovní profesí“ se v průběhu let již prokazatelně a nezbytně stalo. Nové znění 7. části EN 1176 (2019, u nás 2020) podstatně upřesňuje více aspektů podmínek pro kontroly dětských hřišť, především jejich nezávislost a odbornou způsobilost pro roční a vstupní kontroly. Právě zmíněná noticka ohledně profesionalizace kontrol by „zasluhovala“ doložení odkazem na nový dokument TNI CEN/TR 17207:2020 Dětská hřiště a rekreační sportovní zařízení - Rámcem pro odbornou způsobilost inspektorů dětských hřišť. Je to významný dokument vymezující právě profesionalizaci inspekční práce.

Podobně za velmi cenný považujeme komentář autorů na str. 156, kap. 6, Bezpečný provoz dětských zařízení. Text se zejména vztahuje k doporučené struktuře komunikace mezi zapojenými subjekty – kontrolor (3. strana) – provozovatel zařízení – výrobce/dodavatel prvků či celého zařízení – zkušebna/certifikační orgán.

Vyjádření recenzenta:

Popsaný způsob (zde nerekapituluji) se jeví jako velmi inspirativní. V českém prostředí je totiž tato komunikace naprosto nefunkční. Zkušebny vůbec neakceptují pohled inspektora dětského hřiště, výrobce odkazuje na certifikát vystavený zkušebnou, který považuje on i zkušebna za nezpochybnitelný a neodvolatelný. Tento popis situace je samozřejmě paušalizovaný, existují jistě doložitelné výjimky, ale naše zkušenost je obecně takováto. Bohužel, ani ÚNMZ, ani ČOI dosud nebyly nápomocny tuto komunikaci podpořit, aby se vyřešily problémy, které to vyvolávalo a vyvolává. Velmi věřím, že právě v tomto aspektu se publikace stane inspirací pro další vývoj u nás.

Za další zásadní moment v autorských komentářích a výkladech považujeme zdůraznění, že v rámci posuzování shody nelze provést certifikaci prvků bez analýzy rizik.

Vyjádření recenzenta:

Pokud tedy certifikační subjekt vydá certifikát, i když herní prvek není v souladu s požadavky příslušné technické normy, pak by analýza rizik měla být uvedena v příloze certifikátu, aby tato skutečnost byla pro kontrolora i provozovatele (ale i pro výrobce!) zřejmá a transparentní. Toto se však u nás běžně neděje.